44рդ ՏԱՐԻ — ԻԶՄԻՐ ՇԱԲԱԹ 23 ՅՈՒՆԻՍ 1884 — ԹԻՒ 1292

ԱՐՇԱԼՈՅՍ ԱՐԱՐԱՏԵԱՆ

ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԶՈՐԻՔՑԱՐԹԻ ԵՒ ՕԳՏԱԿԱՐ ՕՐԵՐԸ

Ց Ա ՍԱՀՄԵԱՆ
Համարատու — Տնօրէն

ՏԱՐԵԳԻՆ ԿԱՆԽԻԿ

ԻԶՄԻՐ	Օսմ. ոսկի	1
ԴՈՒՐՍՈՒ	Մէճիտիէ	6
ՕՏԱՐ ԵՐԿԻՐ	Ֆրանք	25

ԾԱՆՈՒՑԱԳԻՆ

3	դրուշ տողը	Մէկ անգամ
2	դրուշ	Երկու անգամ
60	փարա	Երեք անգամ

Գ. ՊԱԼԹԱՋԵԱՆԸ
Հիմնադիր

Ա. Կ. ԱՂԱՋԱՐԵԱՆ, կը տնօրինէ բաժանորդագրութեան եւ ծանուցման վերաբերեալ բոլոր գործերը։ Շիշէ-ճիլէր ճատտէսի Զինկիրլարա ՃԷրխանէ

Որ եւ է գրութիւն, յօդուածք կամ նամակ, որ ուղղակի ՏՆՕՐԻՆՈՒԹԵԱՆ կը վերաբերի, տնօրէնին կը դրկուի։ Սեվրի խան թիւ 17

ԻԶՄԻՐ, ՇԱԲԱԹ 23 ՅՈՒՆԻՍ, 5 ՅՈՒԼԻՍ

ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆՔ

ՊԵՏԱԿԱՆ խորհուրդն այս ժամուս զբաղած է ուսումնասիրելու օրինաց ծրագիր մը, որ գործադրելի պիտի ըլլայ Տաճկաստանի թէ մահմէտական եւ թէ քրիստոնեայ բոլոր վարժարանաց համար։ Ըստ այս ծրագրի, այդ հաստատութեանց անմիջական հսկողութիւնը կաւտարութեան ձեռքը պիտի ըլլայ, որ ի պահանջել հարկին դրամական օգնութիւններ պիտի ընէ։ Այս մասին ըլլալիք ծախքերն անշարժ կալուածոց տուրքերու վրայ յաւելում մ'ընելով պիտի գոյուին։

— Հանրային շինութեանց նախարարն հրաւիրած էր Պ. Հիրշ կառավարութեան հետ բանակցելու համար, ի մասին արեւելեան երկաթուղեաց միացման շինութեանց, կամ գալ ի Պոլիս և կամ փոխանորդ մը կարգել։ Պ. Հիրշ պատասխանած է թէ քանի օրուան մէջ պիտի գայ Պոլիս բանակցութիւններն անձամբ ընելու համար։

— Մեծ Նպարդոսին հրամանաց համեմատ Հանրային շինութեանց նախարարն հրաւիրած է այն անձինքն, որք կաւելն Մուսոնիայէն ի Պրուսա երկաթուղիի մը շինութեան արտօնութիւնն ստանալ, որպէսզի իրենց առաջարկութիւններն քննեն նոյնին շինութեան համար։ Արդէն երեք ընկերութիւնք ներկայացեր են Հանրային շինութ. նախարարին։

— Պէյ Պաղդի մէջ վերջերս ահագին փոթորիկ մը ծագելով, շատ վնասներ հասուցեր է արդէն հրդեհէն վնասուող այդ քաղաքին։ Կաղնիի, ընկոյզի և նոյնիսկ աչտենոյ հակիի չափ կարկուտ տեղալով, պատուհաններու ապակիները խորտակեր և շրջակայ արտօրէից վնասուցանք մանաւանդ տիրանի հունձքը բոլորովին ջնջեր է։ Շատ թռչուններ սատկած գտնուեր են դաշտերուն մէջ։

— Զանազան ընկերութեանց կողմէ առաջարկուած է Բ. Դրան Աֆիոն Գարահիսարի երկաթուղւոյ մը շինութեան արտօնութիւնը։ Առաջարկողներու գլխաւորներն են Փաստպայի, Այտընի երկաթուղեաց ընկերութիւնք, Օսմանեան Պանքան և Պ. Շէֆէլէր։ Պաշտօնէից ժողովոյ խորհրդակցութեան դրուած են այդ առաջարկութիւնք։

— Եէմէնի կառավարիչը կը հեռագրէ ներքին գործոց նախարարութեան թէ, խաղաղութիւնք վերահաստատուած է երկրին մէջ։ Քանի մը վայրի ցեղեր ուզած էին ապստամբութիւն յարուցանել, անկախութիւն ստանալու գաղափարով, բայց զինուորական զօրութիւնք յաջողած են զսպել ապստամբները։

— Մակկի հիւանդութիւն երեւան եկած է Վատրոի վրայ Արնաւուտ գիւղի մէջ, մանաւանդ հրեից թաղը։

— Պոնա—Սէրայի մէջ Վարան (Հայրենիք) անուամբ տաճկերէն լեզուով նոր լրագիր մը հրատարակուիլ սկսած է։

— Վօլոյէն կ'իմացուներն թէ այս տարի ցորենը խիստ առատ է, մանաւանդ Լարիսայի մօտ ստացածուղ բնդարձակ դաշտին վրայ, ուր հնձուածը մէկ միլիոն քիլէէն աւելի եղած է։

— Նիյտէի մէջ այդիներու և բանջարեղէնք բոլորովին ջնջուեր են տեղացած առատ կարկուտներէն։

— Մայրաքաղաքին առողջապահական տեսչութիւնը պաշտօնապէս կը ծանուցանէ թէ, ժանտախտն որ վերջերս երեւան եկած էր Պաղտատի կողմերը, կատարելապէս անհետացեր է։ Պաղտատէն առնուած պաշտօնական տեղեկագիրը կը ցուցնէ թէ բաւական տուներ ի վեր այն կողմերն երբէք ժանտախտէ մահ չէ պատճառած։

— Սէլանիկի ընդհ. կառավարիչը կը հեռագրէ ներքին գործոց նախարարութեան թէ անցեալները վնասուն կրամ ծանրութեամբ տեղացած կարկուտները բոլորովին աւերեր են քանի մը գիւղերու հունձքերը։

— Կայզէսի իշխանն անգլիական քնարի ձի մը նուէր բրած է Օգոստ. Սուլթանին։

— Բ. Դրան հրամանաւ, գաւառներու մէջ վարչական խորհրդոյ ընարութեանց պիտի ըսկսուի։

— Սոֆոլ լրագրին կը գրեն Տարտանելէն հետեւեալը, զոր կ'արտատպէ Մասիս.

«Նախընթաց իրիկուն Եւրոպայէն եկող անգլիական շոգենաւ մը իրիկուան ժամ 10ին քաղաքդ մնացած՝ քաղաքին առջեւ հասաւ։ Եւրոպ. եղերքի ամրութիւններն կանգ առնելու նշան տուին իրեն, քանի մ'ալ պարապ թնդանօթներ արձակելով, սակայն շոգենաւին հրամանատարը չպատասխանեց այս հրաւէրին և խարիսխ նետեց։ Ցայնժամ հարկ եղաւ երեք ռումբ նետել, որք շոգենաւէն քիչ հեռի ալեաց մէջ թաղուեցան։ Թէպէտ թնդանօթաձիգները ճարտար են, բայց մութ գիշեր մը կարելի է սխալիլ։ Անգլիական շոգենաւին հրամանատարն իւր շոգենաւն ու մէջը գտնուող մարդիկը մեծ վտանգի մ'ենթարկեց, չուզելով համակերպիլ այն կանոնագրին, որ արեւուն խոնարհելէն քառորդ ժամ առաջ կ'արգիլու շոգենաւուց անցնիլ նեղուցէն։»

— Ըստ Մոնիթ. Պատրիարք Հոր կաթողիկոսական ընտրութենէն ի վեր եկած ընդհանրութեան նամակաց և հեռագրաց թիւն 140ի հասած է։

— Երուսաղէմի պարտուց բարձման համար, վեհ. Սուլթանն արտօնութիւն տուած է զինուորաց որոց հետ հանդանակել։ Պատրիարքարանն ուղղակի կառաւ Գանձէն պիտի ընդունի հեռագրեալ։

— Ռուս կառաւ. ուղղով որ երկրին Հայ վարժարանաց հոգաբարձուք ստորագրութիւն տան, կառավարութեան տնօրինութեանց համակերպելու համար, Սինոդին կը գրէ պատուիրել հոգաբարձուաց։ Սինոդը կը մերժէ այս պահանջն, առարկելով թէ, անկարող է բան մը ընել մինչև ցպանուտ նորընտիր կաթողիկոսին։

— Լոնդրայէն կը գրեն Մոնիթ թէ մանաւոր տան մը մէջ վառառանդէս մը տեղի պիտի ունենայ Պարսկահայոց կրթութեան նպատակաց համար։ Վաճառականդէսը կազմակերպող յանձնախմբին անդամք կը բաղկանան անգլիացի և Հայ տան և շրջ տիկիններէ։

— Սէրէէ սոնդ ապրիլ կ'իմանայ թէ Երուսաղէմի պարտուց բարձման համար 1883 Մարտ 1էն մինչև 1884 Մարիս 30 վճարուած է 385,679 դրուշ և 10 փարա, ոսկի դրամ։ Երուսաղէմի վճարելի պարտքն է այժմ 29,981 ոսկի և 20 դրշ։ Նաև Կ. Պոլսոյ մէջ եղած հանդանակութեան արդիւնքը սա է մինչև հիմա։ — 3 դրուշնոց հանդանակութենէն դադացած է 34,155 դուրուշ մասնաւորաց հանդանակութենէն 187,160 դրուշ։ ընդ ամենը 221,415 դրուշ։ Կան ուրիշ գումարներ ալ որք ստորագրուած են, բայց չեն վճարուած։

ԲՕԼԻՍ

ԹՈՒԼՈՆ, 30 Յունիս։ Այսօր քոլէրայէն եօթ հոգի մեռան։

ՄԱՐՍԻԼԻԱ, 30 Յունիս։ Այսօր քոլէրայէն հինգ հոգի մեռան հոս։

ԹՈՒԼՈՆ, 1 Յուլիս։ Այսօր քոլէրայէն եօթ հոգի մեռան։

ՄԱՐՍԻԼԻԱ, 1 Յուլիս։ Այսօր քոլէրայէն երեք հոգի մեռան։

ԹՈՒԼՈՆ, 2 Յուլիս, էրէկուան։ Այսօր քոլէրայէն 11 հոգի մեռան։

ՄԱՐՍԻԼԻԱ, 2 Յուլիս, էրէկուան։ Այսօր 4 հոգի մեռան քոլէրայէն։

Ինչպէս կը տեսնուի Թուլոնի մէջ ախտն առաջ երթալու վրայ է։ Պոլսոյ մէջ դրոյդ մ'ելեր է շաբթու մէջ թէ քոլէրան երեւան ելեր է նաեւ Բարիզի և Հռոմի մէջ։ Սակայն լուր մը չկայ թէկուզ այս հաստատող։

ՔՐՈՆԻԿՈՆ

Ընթերցողները կը յիշեն որ, ասկէ եօթ ութ ամիսի չափ առաջ, հայրենասէր աւագակապետ Քարտան Անարէսի նմանող մարդ մը ձերբակալուած, և սակայն նոյնութիւնն անստոյգ ըլլալով առանց դատապարտութեան բանտարկեալ մնացած էր, նաև դիտողութեան արժանի է, որ այդ անձին ձերբակալումէն ի վեր Քարտան Անարէսի շահատակութեանց վրայ այլ ևս չէր խօսուիր։ Քարտան Անարէսի մէկ ձեռքը խեղ և մէկ ոտքն ալ անբուժելի ախտով մը վարակած ըլլալն այն ատենները զինքը ճանչողները կը պատմէին։ Նոյնին նմանն, ուղղակի և ձերբակալուող մարդն ալ ֆիզիքական յատկութեան պակասութիւններն ունէր, ուստի զինքը ճանչողները կասկածելով հարցաքննութիւններ եղած և կասկածներն երիտասարդ ստուգութեան կերպարան մ'առած էին։ Արդ, անցեալներն հարկ եղած բոլոր հարցաքննութիւնք և այլն լրանալով, սոյն գործին վերաբերեալ դրութիւններն յանձնուեցան Ամբասսարիու Ատեանին որ նոյնպէս հարկ եղած քննութիւններն ընելով յիշեալ անձին իրօք բուն Քարտան Անարէսն ըլլալն ստուգեց և ամբաստանագիրը պատրաստելու որոշում տուաւ։

—

Ֆրանկաց թագն ղեկտատաճառի մը խանութի գոյներ մանելով, 60 ոսկիէ արժողութեամբ ղեկտ և պատրաստ դրամ կը վերցուցնեն։

—

Ցունիս ամսոյ սկիզբէն մինչև 15ը ծովու ճամբով քաղաքս եկողներուն թիւն է 681 հոգի։ Առնոյ 527ը օսմանեան և 157ը օտար տէրութեանց հպատակ են։ Առաջիններէն 18 հոգի առանց Բէյէրէի, 11ին Բէյէրէն առանց էյոթի, 8ին առանց Բուբուրի կամ Բուբուրն առանց Վէրի ելլալով հարկ եղած անօրինութիւններն ի գործ դրուած են։

—

Կայսերական ադարակաց բնակիչներու մէջ տենդի հիւանդութիւն երեւան գալն իմացուելով, քաղաքիս առողջապահական տեսուչ Ֆաթիդ Պէյ նոյն տեղը գնաց հարկ եղածն ընելու համար։

—

Պերկամայի մէջ ծաղկի հիւանդութիւն երեւան եկած ըլլալով, տեղւոյն բժիշկ Լէոն Էֆէնտի ամեն ջանք ի գործ դրած է ճարակման առջեւն առնելու համար։

—

Մաղնիսայէն կիմացուներն թէ, վերջին անդամ տեղացած անձրեւներէն շատ վնաս տեղի ունեցեր է հունձքերուն մէջ։

—

Կը պատմուի թէ, Քիոսի մէջ հապարապետ մը մեռած գըտնուեր է։ Մարդասպանութիւնք անծանօթ են մեզ։

—

Տէնիզլիի մօտ Սէրայ քէյլի մէջ յորդառատ անձրեւ տեղացեր է, բայց հնձոց վնաս մը չէ պատճառեր թէեւ, սակայն կայծակ իյնալով կնոջ մը հանդիպեր է։

—

DOUCHES—ՏՈՒՇ

Կը ծանուցուի հասարակութեան թէ, Եւրոպական Քաղնեօյին դէմ Ճորճի Էֆէնտիի սափրիչի խանութին ետեւի սրահին մէջ Տուշ հաստատուած է։ Ուղղակի կրնայ բաժանորդ գրուիլ ամիսը 2 1/2 մէճիտ վճարելով։ Խանութը բաց է առաւօտեան ժամը 5 1/2էն մինչև երեկոյեան ժամ 9ը։

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ

ԲԱՄՊԱԿ. — Մրեւնոյն թուականութեան մէջն է գրեթէ ծախս եղած չէ երկու շաբաթէ ի վեր։ Երէկ, (ուրբաթ) միայն երեք հարիւր պալնայի չափ ծախուցաւ։ կենդիներն 250 դրուշի։

ԲԱԼԱՄՈՒՏ. — Այս շաբթուբաւական քանակութեամբ ծախուցաւ, այսինքն 25,000 կենդինար։ Ռ-ից անգլ. տեսակին գինը 92—103 դրշ, երկրորդ տեսակինը 75—82, Ռէֆ—ից ստորին տեսակինը 49—55։ Իզմիրի մէջ 110,000 կենդինար ակնկալուի կը գտնուի, իսկ դուրսերն ալ քիչ ապրանք մնացած է։

ՅՈՐԵՆ. — Գիները քիչ մը վար դրաւ այս շաբթուան եկած անձրեւներուն վրայ։ Ապրանք ունեցողները բռնած են։

ԳԱՐԻ. — Գինը թէպէտ շաբթուս վերջերն իջնալու վրայ էր, բայց վերջէն ծախու առնողները շատցած ըլլալով, միւնոյն գինը կը մնայ։ Ծախուցաւ 40,000 քիլէ։ Հին ապրանքի գինն է 18 3/4 իսկ նորինը 14 3/4 դրշ։

ԲԱԿԼԱ. — Անցեալ շաբթուան պէս շատ առնող չեղաւ, քիչ բան ծախուցաւ, օքան 35—35 1/2 փարայի։

ՍԱՐԸ ՏԱՐԸ. — Գինն իջած է, մաս մը ազէկ ապրանք ծախուցաւ օքան 46 փարայի, ճերմակ Տարբէյին գինն է 42—43 փարա։

ՍՈՒՍԱՄ. — Ծախուցաւ 100—105 միր. օքան, Ֆրանչէ ապրաս։

ԵԳԻՊՏԱՑՈՐԵՆ. — Բաւական ապրանք կայ լաւ տեսակէն գինը է 46 փարայ։

ՋԷՖ. — (Զէյթին եղը) գիները բռնուած են դուրսերէն շատ ապրանք չգնելու համար։ Ուրիշ գործողութիւնք չկան, միւս տեսակ ապրանքներն գիներն անփոփոխ են։

—

ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ

Լոնդրա	3	ամիսուան	136¾—137¾
»	3	օրուան	138 —138¼
Մարսիլիա	3	ամիսուան	217½—218½
»	3	օրուան	219½—220½
Թրիեստ	3	ամիսուան	448 —452
»	3	օրուան	454 —456

ՓԱՄՊԻՕ ՍՏԱԿ

Անգ.	ոսկի	137·50
Օսմ.	ոսկի	125
Լուիզի	»	109·50
Մէճիտ	»	25·15
Վենետոյ	»	101·50
Հինգնոյ	»	61·50
Մէթալիք	»	65·25

ԹԱՐԻԳԱ ՍՏԱԿ

Անգ.	ոսկի	148·25
Օսմ.	ոսկի	133·25
Լուիզի	»	118·50
Մէճիտ	»	25·05

ԼՈՒՐԵՐ

ԴԱՂՂԻՈՅ պաշտօնէից խորհրդոյ նախագահ Ժիւլ Ֆէրրի, Թոնքինի մէջ գաղղիական զօրագունդի մը վրայ 4 հազար Չինացիներու կողմէ եղած յարձակման մը հարցման պատասխանելով, ծանոյց թէ կառավարութիւնն հեռագրաւ հրաման բրած է Գաղղիոյ դեսպան Փաթենօթրի, որ անմիջապէս Բէրլին երթայ Չին կառավարութենէն գոհունակութիւն պահանջելու համար։ Նաև Բուռպէ ծովակալին ալ հրաման եղած է իր նաւատորմիղ դէպի Հիւսիս երթալ Պ. Փաթենօթրի ընելիք գործողութեան աջակցելու համար։

—ԱՆԳԼԻՈՅ Հասարակայնորհրդարանն ընդունեց ընտրական ծրագիրն երրորդ ընթերցմամբ։

—ՊԷԼԿՐԱՏԻ ազգային ժողովն քուէարկելով ընդունեց այն ծրագիրը՝ որ վերաբերութիւն ունի Բրակուեէվէչի և Լափոնոյի, նոյնպէս Սմէտերովոյի և Վէլիքա Բլանայի մէջ չինուելիք երկաթուղեաց։

—ՕՍՄԱՆԵԱՆ կառավարութիւնն ապահոված է Վիէննայի, Պերլինի և Բէթէրպուրկի կառավարութիւնները, թէ պիտի միաձայնի իրենց ջանից՝ Սերպիոյ և Պուլկարիոյ միջև խաղաղութիւնը վերահաստատելու մասին։ Մանաւանդ իր դերիշխան կառավարութիւն Բ. Դուռն ի Սոֆիա երից տէրութեանց ընելիք դիմումներուն ոյժ պիտի տայ։

—ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՅ պաշտօնէից ժողովոյ նախագահ Պ. Զանքոֆ շրջաբերական մ՚ուղղած է Պուլկարիոյ քաղաքաց կառավարիչներուն, Պուլկարիոյ և Սերպիոյ մէջ պաշտօնական հաղորդակցութեանց ընդհատման պատճառները բացատրող, որք են, Ա. թէ Պուլկարիա մերժած է արտաքսելու իր երկրէն Միշէլ նախկին արքեպիսկոպոսը, Բ. մերժած է իր հողին վրայ բնակելու թոյլ տալ Սերպիացի քաղաքական դաղթականաց և Դ. Պուլկարիա թոյլ չէ տուած Սերպիացի պահակաց որ Պրէկովոյ գիւղին մէջ պուլկարական կտոր մը դետինը դրաւեն։ Պ. Զանքոֆ հրաման կուտայ այդ շրջաբերականն հրատարակելու որպէս զի թիւրիմացութեանց տեղի չտրուի։

—ԱԼՄԱՆԻՈՅ մայրաքաղաքին լրագիրներէն զինուորական ակադեմիոյ հետ յարաբերութիւն ունեցող թերթ մը, տեղեկութիւն կուտայ թէ, Յուլիս ամսոյ մէջ գերմանական և աւստրիական զինուորական սպայից մէջ եղբայրակցութեան տօնահանդէս մը պիտի կատարուի։ Այս հանդիսին ներկայ պիտի գտնուին 300 սպայք ամեն աստիճանի։ Արդէն երկու տէրութեանց պատերազմական պաշտօնեայք արտօնութիւն տուած են այս մասին։

—ԱԻՍՏՐԻՈՅ, Ալմանիոյ և Ռուսիոյ՝ Սեպտ—Պուլկարական վէճին միջամտական գործողութիւնն ընդ հուլ պիտի սկսի։ Պէլկրատի և Սոֆիայի կառավարութիւնք կանխաւ ընդունեցին միջամուտ տէրութեանց որոշումները։ Ցոյս կայ ուրեմն որ վէճն իրաւախոհաբար պիտի լուծուի։

—ՌՈՒՄԱՆԻՈՅ Նախարարապետ Պր. Պրաթիանօ, Երեսփոխանաց ժողովէն մեկնած միջոցին, թշնամանուեցաւ ուսանողներու խումբէ մը։ Հասարակութիւնք նախարարին կողմն հակեցաւ, ուստի կռիւներ ծագեցան։ Ոստիկանութիւնն ստիպուեցաւ միջամտել և բազմաթիւ ձերբակալութիւններ եղան։ Զրոյց եղաւ թէ նախարարին կենաց դաւադրութիւն մը պիտի ըլլար։

—ԻՏԱԼԻՈՅ Միլան քաղաքի լրագիրք հետեւեալ հետաքրքրական տեղեկութիւնները կ՚հրատարակեն կըսէ, Լ՚ Ֆրանս լրագիրը, որ հետեւեալն է.

«Կրնամ հաստատել եղելութիւն մը՝ որ քաղաքական մեծ կարեւորութիւն պիտի ունենայ։ Ալմանիա՝ Բամբիտոկիոյի վրայ Բարաֆէլի պալատին տէր է։ Երկար ատենէ ի վեր այդ տեղի ամբողջ գաղթականութեան տիրանալ կուզէ, ուստի հարաւային կողմն եղող բոլոր հողերն ու տունները ծախու առաւ մեծամեծ գումարներ վճարելով։ Պայմանագիրք կառավարութեան անունով կնքուած չեն, այլ Ալմանիոյ կայսեր։» Իսկ Լօնդրէ լրագիրն այս մասին հետեւեալը կը գրէ.—«Մեր ունեցած տեղեկութիւնք թոյլ կուտան մեզ ապահովել թէ Կիլիամ կայսրը մտադիր է Բամբիտոկիոյ (որ գերմանական երկիր յայտարարուած է) միացուցանել գերմանական տէրութեան Բարբամէնթին, ուր Իտալիա՝ գերմանական զինակից տէրութեանց մէջ ընդունուելով՝ բաւական թուով երեսփոխաններ պիտի ունենայ։»

—ՊԷԼՃԻԲԱՅԻ կառավարութիւնը, կըսէ Թայմ Պրուքսէլէն ստացած իր մէկ հեռագրին համեմատ, մտադիր է Պէլճիքա մնող օտար արմատաց ներմուծման տուրքը վերահաստատել։

—ՄԱՐՈՔԻ խնդիրն Յունիս 20ին յուզուեցաւ Անգլիոյ ընտրու խորհրդարանին մէջ, ինչպէս որ յուզուած էր արդէն թէ՛ Հասարակաց խորհրդարանին և թէ՛ Իտալիոյ Էրեսփոխանաց ժողովոյ մէջ։ Լորտ Կրանվիլ այս մասին հարցման մը պատասխանելով խոստովանեցաւ, թէ իրօք անհանդստութիւն մը պատճառած էր Մարոքի, Իտալիոյ և Ֆրանսայի մէջ, այդ երկրին համար։ Մարոքի Սուլթանը նմանապէս գանգատ յայտնած էր Ֆրանսան Ուաժանի Շէրիֆն իր պաշտպանութեան տակն առնելուն համար։ Լ. Կրանվիլ յայտնեց թէ տեղեկութիւն չունէր որ Գաղղիոյ պաշտպանութիւնն ուրիշ Շէյխեր ալ խնդրած ըլլային։ Լորտ Լիոնս և Պ. Վատինկթոն դրական ապահովութիւններ տուէր են իրեն թէ, Ֆրանսայի ԷՂ Մարոքն իրեն կցելու և կամ պաշտպանութեանը տակն առնելու զրոյցներն անհիմն էին բոլորովին։

—ՍՊԱՆԻՈՅ Երեսփոխանական ժողովոյ մէջ Վէկա Տէ Արմիսմարքիզն, որ արտաքին գործոց նախկին նախարար էր, խնդրեց կառավարութենէն որ Մարոքի խնդրոյն վրայ պաշտօնական հաղորդակցութիւնք յայտնուին, որպէս զի երեսփոխանութիւնք կարենայ վճռել այս խնդրոյն վերայ։ Արտաքին գործոց նախարարն այս խնդրանաց պատասխանելով ըսաւ, թէ այդ հաղորդակցութիւնք տակաւին խիստ նոր և շատ տէրութեանց մէջ փոխանակեալ դաղտնիքներ ըլլալուն համար չկրնար յայտնել, և թէ աւելի ետեւ ի հարկին պիտի հաղորդէ զանոնք երեսփոխանութեան ի վիճուն։ Այսու հանդերձ նախարարն ապահովեց թէ Սպանիոյ շահերն և իրաւունքները կատարեալապէս յարգուած են Մարոքի խնդրոյն մէջ։

—ՅՈՒՆԱՍՏԱՆԻ թագաւորին Բէթէրպուրկ բրած այցելութեան նկատմամբ, առ նա խիստ համակրութիւն ցուցնող յօդուած մը կը հրատարակէ Մէսսաժէ դէ Կոնվէնսիոն ռուս լրագիրը, ուր կըսէ թէ Հելլենայ թագաւորը միշտ բարեկամական զգացումներ տածած է Ռուսաստանի համար, թէպէտեւ յունական բարլամէնթն ու նախարարութիւնը միշտ թագաւորին զգացմանց մասնակից եղած չեն, Ռուսիոյ թշնամի կուսակցութեան մը շարժումներէն ներշնչուած։ Թագաւորը, կը յաւելու Մէսսաժէ, նշանաւոր ծառայութիւն մը մատոյց Յունաստանի, լաւ յարաբերութիւններ ունենալով Հիւսիսային զօրաւոր տէրութեան հետ՝ որ միացած է Յունաստանի հետ նոյն կրօնի մը կապերով։

—ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ Միացեալ Նահանգաց նախագահական ընտրութիւնը մերձեցած ըլլալով, Նիու Եօրք Նահանգին ժողովրդական կուսակցութիւնն որոշած է, որ ազգային գումարման մէջ ղրկելիք իր պատուիրակները, Նիու Եօրքի կառավարիչ Պ. Ռիզվելտի քուէ տան։ Ժողովը տեղի պիտի ունենայ Շիքակոյի մէջ մնաբոս։ Իսկ Պ. Ռիզէնի կուսակիցներն ամեն ջանք ի գործ կը դնեն Իրլանտացւոց քուէները շահելու համար։ Իրլանտացի յեղափոխական հռչակաւոր Օ՚Տօնովան Ռոսա ևս Պ. Ռիզէնի կուսակից է։ «Եթէ Ռիզէնը կամ Ռիզիտէրն ելլան նախագահ, կըսէ Օ՚Տօնովան, Անգլիացիք (որոց դէմ ունեցած հակառակութիւնն յայտնի է) տուրք պիտի վճարեն Ամերիկա մնելու համար, մինչդեռ ուրիշ ազգեր չպիտի վճարեն։»

Վերջին ամսոյ մէջ Ամերիկա դաղթականներուն թիւն է 82 հազար. 381 հոգի։ Վաշինկթոնի երեսփոխանք ծրագիր մ՚ընդունեցին, որով պայմանագրութեամբ Միացեալ Նահանգները դաղթող դործաւոր դաղթականաց թիւը նուազելու մասին առաջարկութիւն կըլլայ։ Այս ծրագիրն առաջարկուած էր, Ամերիկացի գործաւորաց իրենց դրսյն համապատասխանելու համար։ Այս վերջինք գանգատած էին թէ, իրենք անգործ և անօթի կըմնան, քանի որ բնակերութիւններ կաղմուելով Ամերիկա բերել կըաքրուէին Հունդարացի, Բոլոնիացի և Իտալացի անհամար գործաւորներ։

—ԱԻՍՏրԻՈՅ Կայիզի նահանգին մէջ յարդմունք և ողողմունք պատահեր են հեղեղանման անձրեւներ տեղալով։ Թէպէտ լրագիրը կը պատմէ թէ 250 զօրական ողողելոյ օգնելու միջոցին խղդուեր են։

—ԲԱՐԱՏԱՂԻ իշխանն Յուլիս ամսոյ 10ին Բարիզ պիտի երթայ, ուր գաղղիական ազգային տօնախմբութեան ներկայ գտնուելէ ետեւ Անգլիա պիտի անցնի և ապա պիտի վերադառնայ Զէթինէ։

—ՀՌՈՎՄԻ լրագիրք կը հերքեն անդլիական ամանց լրագրաց այն լուրը՝ թէ Անդլիա, Գաղղիա և Սպանիա համաձայնած ըլլան Մարոքն իրենց մէջ բաժնելու համար։

—ՎԱՏԻԿԱՆԻ հեռագրուած այն լուրը՝ թէ Ֆրանսա ամուսնաթողութեան օրէնքը վերահաստատեց, կըսէ Լ՚ Տէֆանս լրագրոյ մէկ հեռագիրը, խիստ անախորժ տպաւորութիւն մ՚բրաւ Ս. Պապին վրայ։ Անկարելի չէ որ այս օրէնք վերջնականապէս ընդունուելէ ետեւ Սուրբ—Աթոռը բողոքագիր մը հրատարակէ, կաթոլիկ կրօնքին եղած այս նոր հարուածին դէմ։ Անյայտ է սակայն, թէ Պապն ինչ ձեւ պիտի տայ իր բողոքին։

ՀՐԷԻՑ ԴԷՄ ՀԱԼԱԾԱՆԸՐԸ կըրկին սկսած է երեւան գալ Նիժնի Նովկորոտի մէջ, 'ի Ռուսիա։ Քանի մ՚օր առաջ, ըստ հեռագրոյ, Երեկոյեան ժամն ութնուկէսին ատենները զրոյց կ՚ելլէ Քրիստոնեայ տղայ մը գողցեր և Սինակոկ տարեր են. ուստի ժողովուրդն ամբոխ կազմելով յուզման մէջ ինկաւ։ Ոստիկանութիւնն առաջին անդամ չը կրցաւ խռովայոյզները ցրուել և զօրգնութիւններ խնդրեց։ Կառավարիչն անձամբ նոյն տեղը գնաց և հրաման բրաւ քաղաքէն դուրս բնակեալ զօրագունդեր բերել։ Մինչ այս մինչ այն խռովարարներն ամեն կողմ անպորդ հրէաներու վրայ յարձակեցան, չարչարեցին զանոնք և այսպէս հասան մինչեւ Սինակոկին բոլորտիքը։ Հետզհետէ ամբոխն սաստաբացաւ և հասաւ երկու հազար հոգի։ Խումբ մը անձինք հրէայ ընտանիքի մը տունը փլցուցին, յետոյ սկսան աւերել և կործանել ուրիշ հրէայ բնակարաններ, որոց բնակիչք զահի հարեալ փախած էին։ Զօրագունդերը հաղիւ կըրցան առաւօտեան ժամն երկուքին հանիլ և խաղաղութիւնը վերահաստատել։ Կըսուի թէ, բազմաթիւ հրէայք սպանուեցան և շատեր վիրաւորուեցան։ Տանց կահերը խորտակուելով փողոցները նետուեցան։ Հետեւեալ առաւօտուն ուրիշ զօրագունդ մ՚ալ հասաւ քաղաքը, խռովութեանց վերատին ծագման տեղի չտալու համար։ Իշխանութիւնն հոգածութիւն կընէ խոշտանգուող անձանց։ Հարիւր յիսուն հոգի ձերբակալուեցան։

ՊԻԶՄԱՐՔԻ ԿԱՐԾԻՔՆԵՐԸ

Պիզմարք իշխանի հետ յարաբերութիւն և մտերմութիւն ունեցող Բրոֆէսոր Պլունչլի գիրք մը հրատարակած է, որու մէջ Պիզմարքի հետ ունեցած մէկ տեսակցութիւնն առաջ կը բերէ։—Զեղի այլանդակ թուի դալ, ըսած է Պիզմարք Բրոֆէսորին, երբ ըսեմ թէ ինչպէս բնութեան նոյնպէս ժողովրդոց մէջ կան արու ժողովուրդ և էգ ժողովուրդ։ Գերմանացիք այնքան արու են, որ ղրկեմ իրենք իրենց անկառավարելի են։ Անձինք որ իր ապրելու եղանակն ունի, բայց երբ համախմբին, այն ատեն հեղեղ մը կըդառնան և ամեն բան կ՚աւերեն իրենց առջև. անդիմադրելի են նոքա։

Ընդհակառակն էգ են Ալպիներն ու Կելտացիք։ Ոչինչ կարտաբերեն իրենք իրենցմէ, անընդունակ են ծննդաբերելու։ Ռուսք ոչինչ կարող են ընել առանց Ալմանիացւոց։ Զեն զիտեր աշխատիլ, բայց դիւրին է առաջնորդել զիրենք։ Դիմադրութեան ոյժ չունին, իրենց տեարց կըհետեւին։ Կելտացիք նմանապէս կրաւորական են, միայն թէ Գերմաններու հետ խառնուելնէն ի վեր նշանաւոր ժողովուրդներ եղան։ Այսպէս Անգլիացիք, Սպանիացիք՝ Գոթացւոց նման երկար ատեն ազնոց գլուխն անցած էին։ Գաղղիացւոց յեղափոխութիւնն առաջնակարգութիւն տուաւ Կելտացի տարրին, ուստի Գաղղիացիք իշխանութեան հպատաղ ժողովուրդ մը դարձան։ Վէսթֆալներն ու Սուասները ճըշմարիտ Գերմաններ են, քիչ խառնուած Կելտացւոց հետ, որուն համար դժուար է վարժեցուցել զանոնք իշխանութեան լուծին։ Բայց երբ ազգային դաղափարով մը տածուած և դրգռեալ են, այն ատեն ժայռերն իսկ կըփչրին։ Քիչ կըպատահի սակայն այս իրողութիւն։ Առհասարակ, իրաքանչիւր գիւղ, անձնիւր գիւղացի իրեն համար միայն տպրիլ կուզէ։

Բրուսիացւոց մէջ զօրաւոր խառնուրդ մը կայ Սլաւ և Գերմանացւոց։ Գլխաւոր պատճառ մ՚էայս, որ տեղի կուտայ կառավարելի ընելու զինքն։ Սլաւ բնութեան քաղցրութիւնն և միանգամայն Գերմաններու ոյժն ու առնականութիւնն ունին։

* * *

Գաղղիոյ և Բրուսիոյ պատերազմն գրէթէ երկու տարի առաջ, Պիզմարք իշխանն հետեւեալն ըսած է յիշեալ բրոֆէսորին, այդ երկու ժողովրդոց փոխադարձ կացութեան վրայ։—Ֆրանսայի երկիրն երբէք վայրկեան մը չկասեցուներ զիս ալմանական գործին մէջ առաջ քայլելէ։ Զեմ վախնար Ֆրանսայէն։ Մենք շատ բարձր ենք Գաղղիացիներէն, իբր պարծանք չեմ ըներ զայս. վասնզի գործերն աղէկ կըռած եմ և մեր բոլոր զօրապետներն ալ այս կարծիքն ունին։ Ճշմարիտն ըսելու համար, Գաղղիացիք կրնան յանկարծական յարձակումով մը յառաջանալ մինչև ի Մայանս և Կոպլենց։ Բայց հոն, ամեն ինչ կանգ կառնէ, վասնզի այնպիսի դիմադրութեան մը կընդհարին որոյ չեն կարող յաղթել։ Երեք հարիւր հազար մարդէն աւելի չունին յարձակման համար և մենք ամեն որոշեալ կէտի կարող ենք դիմադրել իրենց աւելի շատ ոյժով։ Վերջին պատերազմին մէջ (1866)մեր հարիւր քառասուն հազար մարդ ունէինք մենք դինուց տակ։ Ֆրանսացւոց դէմ բոլոր երկիրը պիտի ելլէ, մինչև 36 ստպեկան մարդիկ, եթէ հարկը պահանջէ։ Ուրիշ բան է իր ընտանեաց կամ երկրին պաշտպանութեանն համար ճակատամարտիլ, ուրիշ բան է օտար հողի վրայ պատերազմ մղել։ Կարելիութիւն կայ, որ յեղակարծ կերպով Ֆրանսացիք դէպի հարաւ յառաջանան, բայց չեմ յուսար, վասնզի այն ատեն 50 հազար մարդու պէտք պիտի ունենան, որք չպիտի դանուին հոն՝ ուր ամեն ինչ պիտի վճռուի։ Սակայն այս պարագային մէջ սա կըյանձնարարեմ ձեզ. Զլեցէք Գաղղիացւոց առնել ինչ որ կրնան բայց ո՛չինչ տուէք դուք իրենց։ Պայման մի՛ կնքէք, զոհողութիւն մի՛ ընէք։ Ամենէ գէշն եթէ մոռնալու ըլլանք, կամ քանի մ՚անձինք կամ քանի մը վայրեր պիտի կորսնցուցնենք, բայց ամբողջը մենք պիտի շահինք և առատօրէն պատերազմական տուգանք պիտի ստանանք։

Ալմանիացի ժողովուրդն երբ գինուորապէս միանայ ազգարհիս ամենէ զօրաւոր և մեծ ազգն է, և ոչինչ կարող է զինքը վախցուցնել։

Աւստրիա ամեն առթի մէջ չէզոք պիտի մնայ։ Իր գանձային վիճակն դուրս, նա կարող չէ պատերազմ մղելու։

Ռուսաց ոչինչ տալու պէտք ունինք պատատական դաշնակցութեան մը համար։ Անոնց տկար կողմն է Բոլոնիան։ Ռուսք Գաղղիացւոց չեն կրնար իբր դաշնակից ծառայել, վասնզի այս վերջինք պիտի սպառնան իրենց ամենէ կարեւոր շահուց։

Անգլիոյ հետ բարեկամութիւնիս խիստ լաւ պիտակի մէջ է։ Ժամանակաւ Անգլիա Աւստրիոյ կոթնեցաւ, վասնզի անով ապահովութիւն կը գտնէր ընդդէմ Ֆրանսայի և կըկարծէր թէ Աւստրիա նախընթացութիւն մ՚ունի Ալմանիոյ մէջ։ Անգլիացիք, 1866ի պատերազմէն ի վեր, իբր դործնական մարդ, իրենց դրամն ուրիշ խաղի թուղթի վրայ դրին։ Ոչինչ ունին առարկելու Ալմանիոյ ազգային Սահմանադրութեան դէմ։

ԻՄԱՍՏՆՈՅ ՈԳԻՆ

Բարբարոս հողիները զսպելու և զանոնք անիրաւութենէ և անգթութենէ հեռացուցնելու համար՝ ճշմարտութիւնն օգտակար չկրնար ըլլալ, վասնզի անոնք չեն կարող ըմբռնել զայն։ Ի՞նչ պէտք է ուրեմն ատոնց։—Սուտ մը, շինծու պատմութիւններ կամ առասպելներ։ Ասկէ առաջ կուգայ ահա դրական հաւատք մը ուսուցանելու հարկաւորութիւնը։

ԻՄԱՍՏԱՍԷՐՆ

Հեռաւեալ յօդուածն ուղղուած է մեզ ի հրատարակութիւն.

ԻԶՄԻՐԻ ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՐԿՍԵՌ Վ. ԱՐԺԱՐԱՆՆԵՐԸ

Ինչպէս ամէն՝ նոյնպէս և այս հաստատութիւններու լաւ կամ յոռի վիճակը ընդհանրապէս երկու տեսակէտով կարելի է քննել. մին է մնտռեալ անոնց ծրագրոյն օրինաւոր կամ վատ գործադրութիւնը. միւսն է քննել թէ այդ ծրագիրը կը համապատասխանէ ժամանակին պէտքին և ոգւոյն թէ ոչ։

Թէեւ Իզմիրի ազգային երկսեռ վարժարանները չունին մեր գաւառին թեմերու հայ դպրոցներու այն տարաբաղդ վիճակը՝ որու տխուր պատկերը ճշդրիտ նկարագրուած է Աբշէրոնի 1287 թուոյն մէջ, սակայն սակայն լքուած են և կը լսուին տրտունջներ ու բողոքներ հասարակութեան բերանը, միայն թէ այս ընդհանուր դժգոհութիւնն այնպիսի անորոշ կերպարան մ'ունի որ կարելի չէ զանազանել թէ ժողովուրդը ի՞նչ բանէ կը գանգատի. վարժարաններու ուսուցիչներէ՞ն, անօրինութենէ՞ն, հոգաբարձութենէ՞ն, ծրագրէ՞ն թէ ընդհանուր հսկողութենէն։

Ինչ որ ալ ըլլայ՝ իրաւ է որ այս տրտունջ և դժգոհութիւն թէեւ բերանէն այլ ամենօրեայ է, և մինչեւ իսկ պակաս չեն չաւեր ալ որոնք գործով կ'արտայայտեն զայն. արդարեւ կը տեսնենք որ մեծատունը, բարեկեցիկը, ունեւորը և մինչեւ անգամ աղքատը, ուսեալը, ողջամիտը և ազնիւը նախամեծար կը համարին իրենց զաւակաց համար օտարին թոշակաւոր կամ ձրի դպրոցները։

Բայց միթէ ասոր համար կարելի՞ է ամէն տրտունջ օրինաւոր և բանաւոր համարիլ. միթէ այս միջոց հնարին է հասուն և լուրջ քննութեան մը անմիջական արդիւնք ենթադրել. վերջապէս միթէ նոյն իսկ ծնողաց քնարած կամ հաւնած այդ օտար դպրոցները մեր վարժարաններէն գերազանցութի՞ւն մ'ունին։

Ահա հարցում մը, որու դիմումը ճշդրիտ պատասխան մը տալ, ըստ որում օտար դպրոցները բաղմաթիւ են և անոնց ծրագիրները որոնք մեր վարժարաններու ծրագիրներէն աւելի բան մը չեն պարունակեր, եթէ մասամբ մեզի ծանօթ են. այդ ծրագիրներու լաւ կամ վատ գործադրութիւնն ինչպէս մեզի՝ նոյնպէս և շատերուն անհայտ է. թէեւ հոն կը կատարուին հրապարակային քննութիւններ և հանդէսներ, սակայն ասոնք ոչ միայն չ'են կրնար դպրոցի մը նախանձելի կամ վատթար վիճակին վրայ ուղիղ դաղափար մը ընծայել, այլ շատ անգամ սքեռալ համոզումներ կուտան մարդուս։

Այս այսպէս ըլլալով մեզի ուրիշ միջոց չ'մնար, բայց միայն ազգային վարժարաններու և օտար դպրոցներու ուսումնական աշակերտները իրարու հետ բաղդատել։ Ազգային ինքնասիրութիւնը չէ՞ որ զմեզ կը սխալեցունէ կարծեմ երբ ըսենք թէ, հայ վարժարաններու աշակերտներ աւելի ընդարձակ հմտութիւն մ'ունենալ կը թուին ամէն ուսումներու մէջ. աւելի բեղմնաւոր դաղափարներով մշակուած կը տեսնուին իրենց դասընկերները. աւելի ընտիր դաղափարներով կը դիտուին զարդարուած իրենց սիրաները, և վերջապէս ազգային դաստիարակութեան մը դրոշմ կը կրեն իրենց վրայ, սակայն ասոր հակառակ եթէ օտար դպրոցներ ուսում առնող հայ պատանի մը նուաղ հմուտ, ազգայնութեան անտարբեր և ցուրտ զգացումներով, անափառ և ունայնասէր կը ներկայի մեզ, միւս կողմէն աւելի ճարտար և համարձակ կը խօսի օտար լեզուներ զոր եթէ ազգային վարժարաններու աշակերտը գրապէս աւելի քաջ ուսած է, սակայն դժբաղդաբար զայն խօսելու մասին չունի այնքան յաջողակութիւն։

Տարակոյս չկայ որ օտար դպրոցներու լեզուագիտութեան գործնականի այս առաւելութիւնը միայն բաւ է մեծ հրապոյր ընծայելու ծնողաց շատերուն, ըստորում այնպիսի քաղաք մը կ'ապրինք ուր քանի մը լեզու գիտնալ և խօսիլ անհրաժեշտ հարկ կընկատուի ընդհանրապէս թէ նիւթական և թէ փառասիրական տեսակէտով։

Այսու հանդերձ զանց կընենք չմտնրանալ այս մասին բայց միանգամայն կըփութանք յայտնել զի այն առաւելութիւններ զոր Հայ վարժարանները կը կարծենք ունենալ օտար դպրոցներու վրայ սիրուիչ չեն կրնար լինել այն ամէն անձերու, որոնք տասնըհինգ քսան տարիէ ի վեր անոնց ընթացքին քիչ շատ հետամուտ լինելով կը ճանչեն և գիտեն որ իրաց ներկայ վիճակը կը շարունակուի ճիշդ այն օրէն, ուր մեծ գրադէտ մը Արևմուտքէն գալով մեծ յեղաշրջում մը յառաջ բերաւ մեր վարժարաններու մէջ, յեղաշրջում մը զոր ներկայ տընօրէնութիւնը քիչ ետքը այն է 1868ին աւելի իրագործեց և արդիւնաւորեց։ Մեծ. Մամուրեան 1868էն է վեր կարճ միջոցի փոփոխութեամբ անօրէն կը գտնուի մեր Հայ վարժարաններուն. վերոտանամեայ շրջան մը առանց դանդատանաց տեղի տալու անցընել անհնար է, ուստի Մեծ. Մամուրեան, որքան աւելի յաջողակ ուսուցիչ մը քան թէ եռանդուն տնօրէն մը, թէեւ իբր պարտաճանաչ պաշտօնեայ կրնայ նկատուիլ, սակայն և այնպէս պակաս չեն լինիր շատեր որոնք կը բողոքեն թէ նա դպրոցին մէջ ժամանակին մեծագոյն մասը թարգմանութիւններու կը զբաղի. կը դանդատին թէ նա տասնըվեց տարուան միջոցի մէջ Զերաղի, Լուսինեանի, Տէմիրճիպաշեանի պէս յաջողակ աշակերտ մը չ'է ունեցած. կը ցաւին զի ֆիզիկական մի քանի տկարութիւններ անկարող կընեն զինք կատարեալ տնօրէն մ'ըլլալու, և որ ամենէն մեծն է ու կարեւոր, իւր տուած դաստիարակութիւնը եթէ մէկ կողմէն քաղաքակրթութեան յառաջ բերած բարուց ապականութեան դէմ ինքզինքը պաշտպանելու կարող բարոյապէս կրթեալ զաւակներ, հայրեր և մայրեր պատրաստելու անատակ կը գտնեն, միւս կողմէն շատ վերացական կը դաւանին զայն՝ յարելով թէ մենք աւելի այրհեստաւորներու և վաճառականներու պէտք ունինք քան թէ հռետորներու, իմաստասէրներու և անտեսագէտներու։

Շարունակելի

ՍԷՐ

ԿԱՄ ԸՆԱԶԱՆՑՈՒԹԻՒՆ ՍԻՐՈՅ

Շարունակութիւն

Ակն էութեամբ և առաջին շարժումով յանկուցեալ է դէպի առողջութիւն, զօրութիւն և գեղեցկութիւն, դէպի երիտասարդութիւն որ իւր (սիրոյ) արտայայտութիւնն է, վասնզի կամքն ամէն բանէ առաջ կը ցանկայ ստեղծել ապրելու կարող էակներ՝ մարդկային սեռի անթերի բնաւորութեամբ։ Ռոմկական սէրն ասկէ աւելի անդին չ'անցնիր։ Ապա կուգան ուրիշ պահանջումներ աւելի մասնաւոր, որք կիրքը կը մեծցունեն և կը զօրացունեն։ Զկայ զօրաւոր սէր՝ այլ երկու էակաց կատարեալ համակրութեան մէջ միայն։ Եւ ինչպէս որ չկայ երկու անհատ բացարձակապէս իրարու յար և նման, անձնիւր մարդ պարտի գտնել որևէ կնիկի մը մօտ այն յատկութիւններն՝ որք աւելի լաւ կը համապատասխանեն իր մասնաւոր յատկութեանց, միւս ծնելիք աղջոյց տեսակէտով։ Որքան այս պատահումն հաղուադէպ է, նոյնքան ալ հազուադիւտ է ճըմարտապէս կրայուսալ սէրը։ Ճիշտ անոր համար է այս, որ մենք ամէն մէկերնիս զօրութեամբ կը կրենք այն մեծ Սէրը զոր բանաստեղծից հանճարը կը ներգործէ առ մեզ։—Եւ որովհետեւ սիրոյ այս կիրքը բացարձակապէս իրեն նպատակ ունի ապագայ էակին ուանորունենալիք յատկութիւնները, կրնայ պատահիլ որ երիտասարդի մը և աղջկան մէջ, երկուքն ալ սիրուն և բարեկազմ ըլլալով հանդերձ, դգացումի, բնութեան և մտքի համակրութիւն մը՝ ծնել տայ այնպիսի բարեկամութիւն մը՝ որ բոլորովին օտար ըլլայ սիրոյ, կրնայ ըլլալ նոյն իսկ որ այս վերջին կէտին վրայ հակակրութիւն մը կենայ իրենց մէջ։ Ասոր պատճառն այն է՝ թէ այն տղան որ իրենցմէ պիտի ծնէր իմացական և ֆիզիքական ներդաշնակութիւն չպիտի ունենար, թէ մէկ խօսքով անոր դոյութիւնն ու կազմութիւնը չպիտի համապատասխանէին այն յատակագծին զոր «ապրելու կամքը» գծած է տեսակին կամ սեռին շահին համար։ Կրնայ պատահիլ ընդհակառակն որ հակառակ դգացման, բնաւորութեան և մտաց անհամաձայնութեան, հակառակ ատելութեան, որ առաջ կուգայ ճիշտ այդ անհամաձայնութենէն, սէրը ծնի սակայն և դոյանայ այն իրողութենէ՝ որ կը կուրացնէ զինքն այս անհամաձայնութեանց առջև։ Եթէ այս կերպով ամուսնութիւն մ'ըլլայ, դժբաղդութիւն է հետեւանքն հարկաւ։

Այժմ իրաց խորը մտնենք։—Անձնիւր մարդու մ'ը էութիւնն այնքան խորին արմատներ ունի, որ եսասիրական պատճառներն են միայն որոց վրայ կրնանք վստահ ըլլալ՝ անհատական էակի մը գործնականութեան գրգիռ տալու համար։ Տեսակը ստոյգ է որ, անհատին վրայ կանխական իրաւունք մ'ունի, որ աւելի անմիջական և աւելի նշանաւոր է քան վաղանցուկ անհատականութիւնը։ Այսու ամենայնիւ, երբ հարկ է որ անհատը գործէ և ինքզինքը զոհէ տեսակին զարգացման ու տևողութեան համար, իր իմացականութիւնը, բոլորովին անհատական ձգտումներու ուղղուած ըլլալով, դժուարաւ կը հասկնայ այդ զոհողութեան հարկաւորութիւնն և իսկոյն առ այդ հպատակութիւն։ Նպատակին հասնելու համար, հարկ է ուրեմն որ բնութիւնը զեղծանէ անհատն որևէ մի ցնորքով, որու շնորհիւ կ'տեսնէ իր երջանկութիւնն այն բանին մէջ՝ որ իրապէս ուրիշ բան չէ եթէ ոչ տեսակին բարիքը։ Այսպէս անհատը բնութեան անգիտակից դերին կը դառնայ, այն վայրկենին՝ ուր կարծէ թէ միմիայն իրեն յատուկ հաճոյից կը հետապնդի։ Պարզապէս երևակայութիւն մը գործել կուտայ իրեն, և այդ երևակայութիւնն ուրիշ բան չէ՝ այլ բնազդումը։ Ինքն է որ շատ պարագայից մէջ կը ներկայացունէ կամքին առջև տեսակին զգացողութիւնը, տեսակին շահերը։ Բայց, ինչպէս որ այս տեղ կամքն անհատական դարձած է, պէտք է որ խաբուի այնպէս, որ անհատին զգացողութենէն առնու այն նկարումները զորս տեսակին զգացողութիւնն իր վրայ ունի, այսպէս կամքը կը կարծէ թէ կ'աշխատի անհատին համար, մինչդեռ իրապէս կաշխատի միմիայն տեսակին համար։ Անատոց մէջն է որ բնազդումն ամենէ մեծ դերը կը խաղայ և իր արտաքին ցոյցն աւելի լաւ կերպով կրնայ նկատուիլ բայց գալով բնազդման թագուն ճանրաներուն, ինչպէս ամէն ներքին բանի, նոյնպէս ալ ատոնց մենք մեզի միայն կարող ենք սորվիլ։ Ստոյգ է որ կ'երևակայենք թէ բնազդումը քիչ իշխանութիւն ունի մարդուս վրայ, կամ գոնէ լոկ երևան կուգայ նորածընին մէջ որ կուզէ իր մոր ծոցը բռնել։ Սակայն իրապէս կայ խիստ որոշեալ, խիստ յայտնի և մանաւանդ խիստ կնճռալի բնազդում մը՝ որ կ'առաջնորդէ զմեզ այնքան նուրբ, այնքան լրջենի ընտրութեան մէջ, նաև այնքան յատուկ այն անձին՝ զոր կըսիրենք և որոյ ստացման կըցանկանք։ Եթէ զգայարանաց հաճոյքին տակ լոկ անհըրաժեշտ պէտքի մը գոհունակութենէն զատ ուրիշ գաղտնիք մը չկենար միւս անհատին գեղեցկութիւնը կամ ազնըլութիւնը միւնոյն բանը պիտի ըլլար։ Գեղեցկութեան այնքան բուռն եռանդով փնտռուիլը, առ այն տրուած արժէքն ու յարգը, վերջապէս առ այն եղած ընտրութիւնն ընտրողին անձնական շահուն համար չեն, թէեւ ընտրողն ինք այդպէս երևակայէ, այլ յայտնապէս ապագայ էակին շահուն համար, որու մէջ կարելի եղածին չափ անթերի և զուտ կերպով պէտք է պահել տեսակին տիպարը։ Ապաքէն հաղարաւոր ֆիզիքական արկածներ, հաղարաւոր բարոյական ցաւեր կրնան չըլլալ մ'առաջ բերել մարդկային դէմքին։ սակայն ճշմարիտ մարդկային տիպարն իր ամէն մասանց մէջ միւս կրկին կը վերաշինուի շնորհիւ գեղեցկութեան զգացողութեանը որ յարատեւ կ'ինչէ և կ'ուղղէ սեռերուն բնազդումը, առանց որոյ սէրն ուրիշ բան չպիտի ըլլար՝ այլ ըմբոստ պիտոյք մը։

Շարունակելի

ՆԱՆՈՒՑՄՈՒՆՔ

Կը ծանուցուի Հայ հասարակութեան, որ Աբշէրոնի տպարանը պատրաստ է տպել, չափաւոր գիներով ամէն տեսակ տոմակ, ծանուցում, յայտարարութիւն, հաշուեցուցակ և այլն։

Սէվրի խան, վերնայարկ, 17։

DOCTEUR MAURICE FPLAUM

Spécialiste pour les maladies de la gorge et des poumons. Consultation chaque matin à la British Fharmacy. L'après-midi à Boudja : Fharmacie Michalaki.

ՏՈԲԹՈՐ ՄՈՐԻՍ ՖԼԱՈՒՄ.— Կոկորդի և շնչառութեան գործարանաց հիւանդութիւններու մասնագէտ բժիշկ։ Ամէն առաւ կը գտնուի Պրիթիշ Ֆառմասի կոչուող դեղարանը։ Իսկ կէսօրէն ետև կը գտնուի ի Պուճա Միխալաքիի դեղարանը։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ԾԱՆՈՒՑՈՒՄ

Հանրային կրթութեան և շինութեանց ծախուց օգնութիւն մ'ըլլալու համար, 1884 Մարտ 1/13էն սկսեալ կայսերական Իրատեսվ Վիլայէթին հնձոյ տուրքն հարիւրին 18 աւելցած է, ուստի տասանորդն այսուհետեւ պիտի ըլլայ հարիւրին 11. 80, փոխանակ հարիւրին 10ի։ Աֆիոնի, Խոշխաշի, Փիան քէօքի, Փալամուտի, Մահմուդիէի, նաև Իզմիրի Դաղային խաղողներուն և Այտընի, Նազէլլիի, Թիրէի, Պայընտրրի, Դուշ ատայի թուզերուն տասանորդական տուրքերն Իզմիրի մէջ վաճառականներէն կ'առնուին 'ի հաշիւ այն երկրագործաց՝ որք իրենց արտադրութիւնը ծախած են կանխաւ անոնց, վասն որոյ կը յայտարարուի քաղաքիս վաճառականաց, որպէսզի սոյն կարգադրութեանց վրայ հարկ եղած տուրքը վար դնեն, Վիլայէթին ներսերը գտնուող իրենց մարդերուն կամ գործակալներուն հաշուէն։

(Կնիք Կոռավարութեան)

11/23 Յունիս 1884

B. DIOGENIS & C°

Վ. ՏԻՕԵԷՆԻ ԵՒ ԸՆԿ.

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՎԱՃԱՌԱՀԱՆԴԷՍ

ԱՄՌԱՆ ԵՂԱՆԱԿԻ ՆՈՐԱՁԵՒՈՒԹԵԱՆՑ ԱՄԵՆ ՏԵՍԱԿ ՆԻՒԹՈՑ

Սկսեալ Հինդշաբթի, 19/1 Մայիս, 1884

ԿԱՆԱՆՑ ԴՕՍԹԻՒՄՆԵՐու, ՌՕՊԱՆԵՐու և ՏՂՈՑ ՀԱԳՈՒՍՏՆԵՐու համար ժամանակ գիներով ամենէ նոր տեսակ ՄԵՏԱՔՍԵԱՑ, ԲԸՐԴԵՂԷՆ և ԲԱՄԲԱԿԵՂԷՆ ՍՔՕՖԱՆԵՐ, ինչպէս նաեւ զանազան տեսակ ՖԱՆԹԱԶԻԱՅԻ ՀԻՒՍԿԷՆՆԵՐ, ի վաճառ հանուած են։

Ամենանոր և ամէն տեսակ ձեւերով ՓԵՂՈՑՐՆԵՐ կանանց, փոքրիկ աղջկանց և փոքր տղոց համար։

Տանթէլաներու, սաեղնագործութեանց, երիզներու, ժապաւէններու, ծաղիկներու և փետուրներու, քօրսէներու, վզնոցներու, փողկապներու, ձեռնոցներու, հովահարներու, հովանոցներու և այլն և այլն կատարեալ և բաղմազան տեսակներ։

Վերջապէս նուրբ ճաշակի յարմար նիւթերու առատ զանազանութիւն մը։

ԱՐՏԱՍՈՎՈՐ ԿԵՐՊՈՎ, ԱԺԱՆ ԳԻՆԵՐՈՎ,

Կը գտնուին յիշեալ ընդարձակ վաճառատանց մէջ

ԱՐԾԱԹ ՄԵՃԻՏԻՅԷՆ 33 ՂՐՈՒՇԻ ՀԱՇԻՒՈՎ,

Իզմիր 19/1 Մայիս 1884

գրամեքենայ ընկերություն

ԱՊԱՀՈՎԱԿԱՆ

QUEEN

RELIANCE

QUEEN INSURANCE COMPANY

RELIANCE MARINE INSURANCE COMPANY

ԾՈՎԱՅԻՆ
ԱՊԱՀՈՎԱԿԱՆ ԸՆԿ.
ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ
10.000.000
ՖՐՔ

ԿՅՈՒՍ
000'000'2
ԳԱՄԵՌՈՒՄԻ
ԿՈՂՈՎԱՅԻՆ ԳՐԱՄԱԳԼՈՒԽ
ԿՇԿԱԾՈՒ

Գ. Կ. Հիսանան
Ագահովել ուզողները խնդրեմ դիմել Սարգսյանին

ՓՈՍԹ ԳՈՓԵՆԱՅԻ

ՀՅՈՒՍ Ս. ԱՄԵՐԻԿԱ

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԳՈՐԾԱԿԱԼ ԳՐԱՄԵՆԵԱԿ ՖՐԱՆՍԻԱ, ԲԼՇԻՆԳ, ԲԼՇԻՆԳ ՍԹՐԵԹ

QUEEN Ընկերությունը իւր 2,000,000 Ռուբլի Ամանաթ ունի նաև բաժնեատերք Ամերիկայի Միացեալ Նահանգաց մասին։

THE LONDON PHARMACY

ԴԵՂԱՐԱՆ ԼՕՆՏՕՆ
Ա. ՄՈՒՐ ԵՒ ԸՆԿ
ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԵՒ ՕՏԱՐ ՔԻՄԻԱԳՈՐԾՔ
Ի ԶՄԻՒՌՆԻԱ

MOORE'S—«Perfected» Huile de Foie de orue avec extrait de «Malt»
Այս ձկան իւղն ալ ամենակատարեալ դեղ է մանդ է դիրնալու համար, գործածելու եղանակը և համը խիստ հաճելի և օգտակար է և արդիւնքն ալ զօրաւոր։ Այս ձկան իւղը Նորվեկիայ Մորինա ձկան լեարդի իւղին օ)օին 50 ծանրութիւնը կը պարունակէ, իւր ներգործութիւնը ուղղակի դնդերային մանրաթելից վրայ կ'ազդէ։

MOORE'S—«Perfected» Huile de Foie de Morue au proto-Iodure de Fer։ Այս ձկան եիւղը վճիռ և անայլայլելի է ընդդէմ Ռաքիտաձութեան Rachitisme խոլաբորութեան scrofule և մարթային արտաքինութեանց անհրաժեշտ դեղ է հիւանդութենէ նոր ելլողներուն և տկարակազմ մանկանց համար։

Տօք. Էկիդիեի irrigateurs Ամերիկայի լուծկաններ Seringues. Փորրիկ (portatves) կանթեղք «Էլեքթրիք»։ Ամեն տեսակ պարագիներ և Վերմաչափներ։ Զանազան տեսակ խողանակներ (Քրչա)։ Բժշկական և վիրաբուժական (ճկրահ) գործիքներ։ Ելեկտրական մեքենաներ։ Անգլիական ամենընտիր դանակեղեններ couteller'e)։ Վիճքի Սկովտիական և Անգլիական։ Բոմ, Բորդօ գինի, Շերի, Մատերա։ Մալակա։ Գլարէթօ ինչ Զայ և Քաքաօ խիստ ընտիր։ Անգլիական Հնուտարտի Գինինոյին միակ գործարան։ Filtres (սիզկէջ) առաջնին գործածութեան համար։ Կոլու թարախէ մաքրապատուաստ (աշը) vaccin կը գտնուի վաճառ։ Ամեն չարաթ։ Հանքային Ջուրեր ամեն երկիրներէ կընդունուին և ամեն ամիս կ'նորոգուին։

Ընդհանուր պահեստատեղի
Լոնտոնական դեղարան
Ա. ՄՈՒՐ ԵՒ ԸՆԿ
Անկիսցի քիմիագործք ի Զմիւռնիա

LONDON & LANCASHIRE

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ
ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ՈՍԿԻ
1,852,000

ԴՐԱՄԱԳ. ՊԱՀԵՍՏԻ
ԱՆԳԼ. ՈՍԿԻ
232,948

ԼՕՆՏՕՆ ԵՒ ԼԱՆԳԱՇԱՅՐ
ՀՅՊԿՀՅ
ԱՊԱՀՈՎՈՒԹԵԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Այն ընկերութիւնը որ հաստատուած է 1862 թն կապահովել միմիայն հրդեհի վնասներու դէմ։
Հատարակայ չէնքերու համար 0/0 20 զեղչ կը լայ։
Ընդհանուր գործակալք և փոխանորդք Զմիւռնիոյ և Վալլէթին միւս քաղաքաց համար։

ՖՐԱՆԿԻԱ և ԶԱՄԱԿՈՓՈՒԼՈ
FRANGHIA et ZAMACOPOULO

Գրասենեակ Եալման օղլու խան թիւ 3 Այլ-Եօրկիի մօտ։
Ապահովիլ ուզողը կրնայ դիմել նաև Բուպիէ Պէական թիւ 8։ Դերձակեան եղբարց գրասենեակը։

ԺԱՄԱՆԱԿԱՑՈՒՑՑ, ՈՍՍԵԱԼ 1 ՅՈՒՆԻՍ 1884

ՊՈՒՏԱ

ՀԱՍԱՐԱԿ ՕՐԵՐ

Ժամ 6 40. 9. Կ. Ա. | 12 15. 3 15. 7 ». Կ. Ե. | 6 30. 7 30. 8 25. 9 40. Կ. Ա. | 2 30. 6 30 8. Կ. Ա. Ամեն չարեքշաբթի երեթալ 3. Կ. Ե։ Վերադարձ 4 15. Կ. Ե։

Այս կառախումբերով Երթալ և Դառնալու ատմները Կիրակի աւուրց ատմներու դիմն են։

Շաբաթ օրեր 15 և 30 վայրկեան ուշ կելլեն։

ԿԻՐԱԿԻ ՕՐԵՐ

Ժամ 6 40. 9. 10 45 Կ. Ա. | 3. 5. 6 40. Կ. Ե. | 7 30. 8 25. 9 40. 12. Կ. Ա. | 4 15. 6. 8 10. Կ. Ե։

ՍԷՎՏԻ ԲԷՕՑ

ՀԱՍԱՐԱԿ ՕՐԵՐ

Ժամ 6 40. 9 00. Կ. Ա. | 5 15. Կ. Ե.
» 8 00. 9 50. » » | 6 15. » »
Ամեն Չորեքշաբթի Երթալ 3. Կ. Ե. Դարձ 4. Կ. Ե.

ԿԻՐԱԿԻ ՕՐԵՐ

Ժամ 6 40. 9 00. 10 45. Կ. Ա. | 6 40. Կ. Ե.
» 8 00. 9 50. 11 45. » » | 4. 7 40. » »

ՀԱՆԱՊԱԶՕՐ— Սէրայքէոյի համար 8 00. Կ. Ա.
» Ա.յասուլուքի » 6 40. 8 և 10 10. »
» Նազէլլի » 8 և 10 10. » »
» Թիրէի » 8 00. 10 10. և 12 » »

ԱՐՇԱԼՈՅՍԻ ՏՊԱՐԱՆ, Ի ՍԷՎԼԻ ԽԱՆ ՎԵՐՆԱՑԱՐԿ ԹԻՒ 17

THE

LIVERPOOL & LONDON & GLOBE

INSURANCE COMPANY

ԼԻՎԷՐՊՈՒԼ և ԼՕՆՏՕՆ և ԳԼՕԲ
ԱՊԱՀՈՎԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Սլիւերպուլ ունեցած հրդեհի ապահովական ընկերութեանց
ՄԵԾԱԳՈՅՆԸ
Դրամագլուխ ի պատրաստի 6,679,175 Մթր. ոսկի
1881 տարեկան հասոյթ 1,632,484 » »
Ընկերութիւնը հիմնուելէն ի վեր վճարած կորուստը
17,742,921

Անոահման պատասխանատուութեան բաժնեկիցներու

—o—

Այս ընկերութիւնը կապահովէ հրդեհի դէմ թէ՛ Իզմիրի և թէ՛ շրջակայից մէջ չէնքեր, կահկարասիներ, անշարժ գոյքեր, ապրանքներ, գործարաններ և։ Անգլիական ամենէ մեծ ապահովական ընկերութեանց պայմաններուն համեմատ։

Ընկերութիւնը կապահովէ նաև կեանք, աղջկանց օժիտ, ցկեանս եկամուտ, (rente viagère) և և

Ապահովելոց տրուած վերջին բաժնեգինք (շահու բաժանումով միասին) 1 3/4 % եղան, տարեկան ապահովեալ գնոյն վրայ։

Գործակատար
ՃՕՆ Տ' ԱՆՏՐԻԱ
Ֆրանկայ թաղ, Անթուան տ'Անտրիայի Ֆէրխանէն

Ապահովիլ ուզողը կրնայ դիմել նաև Եօլ-Պէտէմէն Փոխ Գործակալը Ս. Սպարթալեան եղբարց սեղանատունը։

EUGÈNE DE FRANCONY
A BORDEAUX

ԷՕՅԷՆ ՏԸ ՖՐԱՆՆՕՆԻ
Ի ՊՕՐՏՈՕ

Վաճառապան ընդէր Գինեպանութեան

Այն վաճառատան տեսակներն հանրածանօթ են իրենց ընտրութեամբն ու ազնուութեամբ, զբնոյ չափաւորութեամբն ու անխարդախութեամբ։

Իզմիրի մէջ սոյն վաճառատունը իր ներկայացուցիչն ունի Ց. Դ. Վէմեան, Ֆրանկայ թաղ, Վիթելի նոր Ֆէրխանէն։

Կը ծախուին նաև Պորտոյի ամենաընտիր տեսակ գինիներ, Ֆիւրասօ Մարսալա, Վէրմութ, Շերի, տեսակ տեսակ Շամբանեաներ ամէնքը խիստ չափաւոր գիներով։

Սէլանիկի ամենաընտիր Նէոսֆա գինի 1/4 մէճիտ օխան։ Այս գինին մասնաւորապէս յանձնարարուած է քաղաքիս նշանաւոր բժիշկներուն կողմանէ, իբր խիստ սննդարար և ուժաբեր։

Գինեղ ուզողը կրնայ դիմել նաև առ Կ. Մրքելեան, Ռուսպկյէ Գէաէսմէն։